

HELSINGIN HALLINTO-OIKEUS

Helsingin hallinto-oikeus, kirjaamo

Ratapihankatu 9

PL 120

00521 HELSINKI

Sähköposti: helsinki.hao@oikeus.fi

KUNNALLISVALITUS

VALITUKSENALAINEN PÄÄTÖS

Espoon kaupunginvaltuuston päätös 23.5.2011 § 72 Kulloonsillan asemakaavamuutosehdotuksen hyväksymisestä (Alue 712900, Vanhakartano, Kulloonsilta). Valtuuston pöytäkirja 23.5.2011, kohta (pykälä 72)

VALITTAJA Espoon ympäristöyhdistys ry

Pappilantie 5, 02770 ESPOO

mailto: espyy.ry@kolumbus.fi

Yhdistyksen kotipaikka on Espoo

PROSESSIOSOITE

Veikko Solantie

Maarinpuro 18

02940 Espoo

mailto: veikko.solantie@kolumbus.fi

Puh. 050-496 2470

VAATIMUS

Asemakaavamuutos on hylättävä lain vastaisena, koska alempiasteisella kaavalla ei saa loukata ylempiasteista kaavaa. Po. kaavapäätös on voimassaolevan yleiskaavan vastainen (mm. liitteet 15 ja 16). Lisäksi päätös on voimassa olevan valtioneuvoston hyväksymän maakuntakaavan vastainen (liitteet 17 ja 18).

Päätöstä ei saa panna täytäntöön lain vastaisena. Päätös on myös voimassaolevan luonnonsuojelulain vastainen (liite 12 juridiset viitteet ja arviointi, varsinkin LSL 64§ ja 65§) luontodirektiivi ja myös yleisen edun vastainen (Natura/Luontodirektiivi).

Päätös ei perustu riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin (MR: 9 §:n vastainen) ja perustuu virheelliseen tulkintaan voimassaolevasta maakuntakaavasta.

Lisäksi MRL:n kohdat 1§,5§,9§, 24:2§, 28§:1 mom, 3. mom, 1 ja 6. kohta, 36§, 42§ ja 54§ sekä Yva-lain lain kohdat 2§ eivät täyty, joten kaavapäätös on lain vastainen. Päätöstä ei saa panna täytäntöön lain vastaisena.

Lait, johon vaatimus lisäksi perustuu: Ympäristönsuojelulaki (§ 8, pohjavesien pilaamiskielto), luonnonsuojelulaki, maankäyttö- ja rakennuslaki, laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä ja vesilaki (pintavedet). Valitusta täydennetään myöhemmin ja lainkohtia tarkennetaan.

VAATIMUKSEN PERUSTELUT

1. Kaavamuutos on voimassaolevan Maakuntakaavan vastainen, toisin kuin Espoon kaupunginvaltuuston pöytäkirjassa 2268/10.02.03/2011 kohdassa kaavoitustilanne mainitaan.

Uusi Maakuntakaava oli nähtävillä 17.6.2011 asti, siinä Kulloonsillan alueelle esitetään uutena seudullista vähittäiskaupan suuryksikköä. Tähän päätökseen käsiteltävissä olevaan sovelletaan voimassaolevaa Maakuntakaavaa, jossa ei ole esitetty po. alueelle vähittäiskaupan suuryksiköitä. Ympäristöministeriön hyväksymässä lainvoimaisessa (YMI/5222/2005, annettu 8.11.2006, liite 18) maakuntakaavassa (maakuntakaavan liitekartta 6, liite 17) ei alueella ole varausta vähittäiskaupan suuryksikölle, josta hankkeessa ei kyse, eikä tilaa vaativasta erikoistavaran kaupan yksiköstä, kuten päätöksenteon pohjaksi esitettyssä aineistossa väitetään.

Kulloonsilta: Selvitys asemakaavan suhteesta maakunta- ja yleiskaavaan 1588/503/2008 (liite 9).

Kaavaesitys on Maakuntakaavan vastainen mm. seuraavilla voimassaolevan maakuntakaavan määräyksiin viitaten. Maakuntakaavan määräyksissä todetaan mm seuraavaa:

”Rakennusten, väylien ja tekopintojen alle jäävän maapinta-alan määrä kasvaa. Muutoksilla on paikallisia vaikutuksia mm. pinta- ja pohjavesiin. Uusiutumattoman, maa- ja kallioperästä saatavan kiviaineksen kokonaiskulutus kasvaa rakentamisen jatkuessa voimakkaana. Väestönkasvu lisää raakaveden kokonaiskulutusta. Kasvu näkyy myös jätevesien määränä ja vesistöihin kohdistuvina vaikutuksina. Toisaalta rakenteen tiivistäminen ja puhdistustekniikan kehittyminen mahdollistavat tehokkaamman jätevesien käsittelyn. Vesistöihin kohdistuvat myönteiset ja kielteiset vaikutukset ovat laaja-alaisia. Liikennesuoritteiden kasvu lisää ajoneuvopäästöjä. Vaikutukset ilman laatuun ovat suurimmat vilkasliikenteisten väylien lähellä. Heikoimpina, mutta ympäristöä kuormittavina kohdistuvat ilmaan tulevat päästöt koko maakunnan alueelle. Vaikutukset näkyvät hitaina, mutta pitkäkestoisina metsissä, maaperässä ja pintavesissä. Erityisesti liikenteen päästöt vaikuttavat kasvihuoneilmaston nopeuteen. Tiivistyvä aluerakenne mahdollistaa tehokkaamman energiankäytön erityisesti lämmityksessä, mikä vähentää päästöjä ilmaan. Uusiutuvien energiamuotojen ja maakaasun käytön edistämällä on myönteisiä ympäristövaikutuksia.

Vaikutukset alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Yhdyskuntarakenteen kannalta epätarkoituksenmukainen hajautuminen hidastuu ja osin estyy. Kehityksellä on pitkäaikaisia yhdyskuntataloudellisia vaikutuksia. Tiivistyvien ja eheytyvien alueiden toiminnot monipuolistuvat, mikä lisää niiden aluerakenteellista omavaraisuutta asumisen, työpaikkojen ja palvelujen tarjonnassa. Aluerakenteen tiivistyminen nostaa aluetehokkuuksia, suosii kerrostalovaltaista rakentamista ja nostaa maapohjan hintaa. Rakentamisen vaikutus on voimakkainta liikenneväylien varsilla. Tiivistyvässä aluerakenteessa energiankäytön hyötysuhde paranee ja muun muassa kaukolämmön käyttöä voidaan lisätä. Joukkoliikenteen kehittämisedellytykset paranevat. Varsinkin raideliikenteen osuuden Vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoittamisella tuetaan yhdyskuntarakenteen eheyttämistä”.

2. Päätös on olemassa olevan yleiskaavan vastainen. Uudenmaan Ympäristökeskus on antanut 10.8.2008 (UUS-2009-L-447-213, liite 16) seuraavan sisältöisen päätöksen: ”kun otetaan huomioon aiemmat asemakaavat ja nyt vireillä oleva hanke maankäyttöä ollaan muuttamassa vastoin yleiskaavan tarkoitusta”.

Alueella voimassa olevassa oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa on käyttötarkoituksena ”ensisijaisesti teollisuuden ja varastoinnin alue (Merkinta T)”. Em. merkintä ei mahdollista ns. paljon tilaa vaativan erikoiskaupan rakentamista ainakaan siinä mittakaavassa kuin po. asemakaavapäätöksessä on tarkoitettu.

Oikaisuvaatimuksessaan paikallisista kaavoista Espoon kaupunginhallitukselle (7.4.Dnro UUDELY1243107.0112011, liite 15) Uudenmaan Ely-keskus katsoo, ettei kunta ole noudattanut MRL:n pykälää 36 ja 42. Oheinen oikaisuvaatimuksen juridinen tulkinta soveltuu myös nyt valituksen alaisena olevaan päätökseen.

Asemakaavamuutoksen perusteluissa s. 3 väitetään, että:

2.1 Paljon tilaa vaativissa myymälöissä varastointiin käytetään yli puolet rakennuksen kerrosalasta. Tosiasiassa esim. Bauhaus-myyntikonseptissa (suunnitteilla po. alueelle) varastotilat edustavat korkeintaan muutamaa kymmentä prosenttia kokonaisyymäläalasta, koska varastona toimii käytännössä myymälätila, jota täytetään keskusvarastosta. Väite on siis virheellinen.

2.2 Kaavamuutoksen perusteluissa väitetään, että paljon tilaa vaativan erikoistavaran myymälöitä ei oteta huomioon myymäläkesittymän vaikutuksia harkittaessa. Väite perustuu virheelliseen lain tulkintaan, koska paljon tilaa vaativalla kaupalla tarkoitetaan oikeuskäytännössä tuotteita, jotka kokonsa tai muiden ominaisuuksiensa vuoksi edellyttävät suuria myyntipinta-aloja. Niitä ovat esim. autot, huonekalut, rakennustarvikkeet ja maataloustarvikkeet. Bauhaus ei myy mainitunlaisia tuotteita, joten sen vaikutukset olisi täytynyt arvioida po. asemakaavan muutoksen yhteydessä.

2.3 Päätöksen perusteluissa väitetään lisäksi, että esitetty maankäyttö sopii toiminnallisesti asutuksen kanssa paremmin yhteen kuin voimassa olevan yleiskaavan mahdollistama teollisuus- ja varastorakentaminen. Tosiasiassa kauppakeskuksen rakentaminen lisää alueelle suuntautuvaa pienautoliikennettä moninkertaisesti yleiskaavan mahdollistamaan teollisuus- ja varastorakentamiseen verrattuna ja on olemassa olevan asutuksen kanssa huonosti yhteen sovitettavissa, varsinkin koska liikennejärjestelyitä (Järvenperäntien jatko) ei ole saatettu loppuun.

2.4 Uudenmaan Ympäristökeskus on samassa päätöksessä todennut, että ” asemakaava ei täytä maankäyttö- ja rakennuslain asettamia vaatimuksia ja yhteisvaikutus tulee arvioida”. Espoon Ympäristökeskus on myös korostanut myös arvioida ympäristön maankäyttösuunnitelmien vaikutusta kokonaisuutena.

2.5 **Hallinto-oikeus on antanut päätöksen (Diaarinumero 08524/09/4112 ja 08519/09/4112, liite 10)** koskien viereisellä tontilla, Kulloonportti 1, Pöylin kylän kiinteistön 2:26, määräala 2:26-M102, vireillä olevan ABC-liikennemyymälärakennuksen hankkeesta. Hallinto-oikeus on todennut, että kyseessä on vaikutuksiltaan erittäin merkittävistä hankkeista, jotka vaativan kaavallisen valmistelun suunnittelutarveratkaisun sijaan.

Asia on tällä hetkellä korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavana osana kaavoituskokonaisuutta.

Tässä yhteydessä vierekkäiset tontit on kytkettävä samaan kaavalliseen valmisteluun, koska ne mm. liikennejärjestelyiltään liittyvät erottamattomasti toisiinsa. Nyt kaavoituskokonaisuus on tarkoituksellisesti pilkottu pienempiin osiin, eli vaiheisiin, jolloin toimivan ja turvallisen ympäristön kokonaisuus jää suunnittelematta ja hämärtyy.

Maankäyttö ja Rakennuslaki edellyttävät laajempaa tarkastelua ja arviointia (Ympäristön vaikutusten arvioinnin lähtökohdat), kuin pelkkää kaava-alueen esittely erotettuna ympäristöstään.

2.6 Asemakaavaehdotuksen hyväksytyssä kaavamateriaalissa, Asemakaavan ja asemakaavan muutoksen selostus (Asemakaavaselostuksen asianumero 2268/10.02.03/2011 kohta 4.4.1 Maankäyttö, liite 5) todetaan, että alueelle saa sijoittaa **päivittäistavarakaupan yksikön, muun erikoistavarakaupan myymälätiloja, lähipalvelutiloja ja lasten sisäseikkailupuiston.** Em. toiminnot eivät ole voimassaolevan kaavan T-merkinnän mukaisia, joten hyväksytyt asemakaavamuutos on olemassa olevan yleiskaavan vastainen ja tekevät täten asemaakaava-alueesta vähittäiskaupan suuryksikön.

Päätös on olemassa olevan yleiskaavan vastainen.

Alueella voimassa olevassa oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa on käyttötarkoituksena ”ensisijaisesti teollisuuden ja varastoinnin alue (Merkinta T)”. T-alueelle voidaan sijoittaa myös suuria varasto- ja myyntitiloja vaativaa alueelle sopivaa kauppaa.

Kaavoitettu maankäyttö ei ole alueelle sopivaa, koska sillä on haitallisia vaikutuksia alueen liikenneturvallisuudelle, kevyenliikenteen turvallisuudelle ja sen toimintaedellytyksille, kulttuuriarvoille ja ympäristölle. Kaavoitettu maankäyttö aiheuttaa haitallista yhdyskuntakehitystä. Maankäyttöä ollaan muuttamassa vastoin yleiskaavan tarkoitusta, eikä se ole alueelle sopivaa.

Perustelu (Liitteet 5, 6, 7, 16):

3.1 Päätöksen perusteluissa väitetään, että esitetty maankäyttö sopii toiminnallisesti asutuksen kanssa paremmin yhteen kuin voimassa olevan yleiskaavan mahdollistama teollisuus- ja varastorakentaminen.

Tosiasiassa vireillä oleva hanke ja sen aiheuttamat haitalliset vaikutukset eivät ole alueelle sopivia. Kauppakeskuksen rakentaminen lisää alueelle suuntautuvaa pienautoliikennettä moninkertaisesti yleiskaavan mahdollistamaan teollisuus- ja varastorakentamiseen verrattuna. Uuden maankäytön synnyttämäksi lisäliikenteeksi on arvioitu 4000 ajoneuvoa vuorokaudessa, raskasta liikennettä tästä määrästä on arvioitu olevan 100 ajoneuvoa vuorokaudessa (Eriksson Arkkitehdit Oy asemakaavahankkeen selostus 5.5.2008, liite 7)

Lisääntyvä ajoneuvoliikenne ja erityisesti raskas liikenne ovat olemassa olevan asutuksen kanssa huonosti yhteen sovitettavissa, varsinkin koska liikennejärjestelyitä (Järvenperäntien jatko) ei ole toteutettu. Yleiskaavassakin mm. T-varaus perustuu sille, että alueelle on yleiskaavassa varattu T-toiminnalle riittävä liikennereitti.

Yleiskaavan tievarauksia ei ole suunniteltu aikoinaan esitetynkaltaisille liikennemäärille.

3.2 Asemakaavaselostuksen numero 2268/10.02.03/2011 kohdassa 2.2.5 (liite 5) todetaan, että **Vanhakartanontie on 1. luokan kohde Espoon kaupungin vanhojen teiden suojeluluokituksessa**. Kaavamuutos aiheuttaa merkittäviä muutoksia tienvarren kokonaisuvaan. Kohdassa 5.1.2 todetaan, että uusi kiertoliittymä muuttaa merkittävästi tien luonnetta ja on historiallisella tiellä vieraselementti. Kaavavalmistelu ei näin ollen täytä MRL:n 5§:n ja 54§:n vaatimuksia.

Kaavoituksen yhteydessä tehdyt selvitykset ovat myös puutteellisia ja riittämättömiä, vaikutusta

kulttuuriarvoihin ei ole selvitetty ja mm. museoviraston mielipidettä ei ole selvitetty.

Kaavavalmistelu ei näin ollen täytä MRL:n 9§:n vaatimuksia.

3.3 Asemakaavaselostuksen numero 2268/10.02.03/2011 kohdassa 5.1.3 (liite 5) todetaan, että uusi maankäyttö lisää liikennettä alueella ja **liikenneturvallisuus heikkenee**.

Lisäksi Eriksson Arkkitehdit Oy asemakaavahankkeen selostuksessa 5.5.2008 (liite 7) todetaan, että turvallisuuteen liittyvät muutokset liittyvät mm. kevyenliikenteen ja autoliikenteen risteämiseen. Ts. **kevyenliikenteen liikenneturvallisuus heikkenee**.

Espoon kaupunginvaltuuston käsittelyssä kyseessä olevasta kaavasta, valtuuston pöytäkirja 2268/10.02.03/2011 (liite 1), ovat valtuutetut aiheellisesti kiinnittäneet huomiota Karamzinin alakoululaisten liikenneturvallisuuden vaarantumiseen po. kaavoitetun maankäytön johdosta.

Asemakaavaselostuksen numero 2268/10.02.03/2011 kohdassa 5.1.3 ja Eriksson Arkkitehdit Oy asemakaavahankkeen selostus 5.5.2008 todetaan, että liikennemelu kasvaa tietyillä alueilla ja aiheuttaa meluhaittaa, sekä lisääntyvä liikenne aiheuttaa alueelle häiriötä.

3.4 Asemakaavan aineistossa Kulloonsillan seudun liikenteen toimivuustarkastelut Trafix 15.4.2009 (liite 6) todetaan, että liikenne ruuhkaantuu ja **jonoja uhkaa muodostua KEHÄ III:lle asti**.

Tiehallinto / Uudenmaan tiepiiri on kuitenkin lausunnossaan edellyttänyt Kehä III:n liikenteen toimivuuden varmistamista kaikissa olosuhteissa. ts. alueen liikennesuunnittelu ja kokonaiskaavoitus on tekemättä. Po. kaavoitus on tarkoitushakuisesti irrotettu kokonaisuudesta. Maankäyttö ja Rakennuslaki edellyttävät laajempaa tarkastelua ja arviointia (Ympäristön vaikutusten arvioinnin lähtökohdat), kuin pelkkää kaava-alueen esittely erotettuna ympäristöstään.

Kaavavalmistelu ei näin ollen täytä MRL:n 5§:n, 9§ ja 54§:n vaatimuksia ja on voimassa olevan yleiskaavan vastainen.

Hanke olisi kokonaisuudessaan vaatinut päätöksenteon pohjaksi osayleiskaavaa. Kaavahanke on tarkoituksellisesti jaettu visiossa useisiin vaiheisiin (Trafix oy, sivu 3, maankäyttövisio, Eriksson arkkitehdit 2007 ja päivitys 2009).

4. Hankkeesta olisi pitänyt laatia YVA-selvitys

Espoon Kaupungin Valtuuston päätöksessä kyseessä olevasta kaavasta, valtuuston pöytäkirja 2268/10.02.03/2011 (liite 1) on hyväksynyt seuraavan valtuuston toivomuksen:

”Valtuusto toivoo, että Kehä III:n ympäristöä tarkastellaan Kehä III:n molemmin puolin ulottuvana kokonaisuutena, jotta eri aikoina toteutuvien hankkeiden yhteiset vesistö- ja ympäristövaikutukset voidaan tunnistaa ja arvioida. Kokonaisuus vaatisi vesiensuojelun sekä Natura- ja YVA- lainsäädännön mukaista kokonaisarviota.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on 13.9.2010 tehnyt uuden päätöksen, jossa sanotaan” hankeen haittavaikutukset, myös hankkeiden yhteisvaikutukset huomioon ottaen, eivät todennäköisesti vastaa suuruudeltaan YVA-asetuksen hankeluetteloiden hankkeiden vaikutuksia”. Sanamuoto osoittaa, että Ely-keskus ei ole ollut itsekkään asiasta varma ja antanut ikään kuin suuntaa-antavan lausunnon ja jättänyt lopullisen päätöksen Espoon kaupungin viranomaisille.

Koska eri viranomaiset ovat antaneet asiasta keskenään ristiriitaisia ja perusteiltaan epävarmoja lausuntoja, hyvä asioiden valmistelu edellyttää, että, kaavoittavan viranomaisen täytyy valmistella asiat erityistä huolellisuutta noudattaen. Tässä tapauksessa se edellyttää YVA-selvityksen tekemistä, kuten valtuustokin on päätöksessään edellyttänyt.

Kun lasketaan yhteen viereinen ABC-myyvälän rakennusoikeus 2500m², nyt po. 28.000 m²:n rakennusoikeus ja vastapäiselle tontille Kehä III:n pohjoispuolelle suunnitellut 69.000 m² (Kulloonsillan kaupallinen selvitys (liite 8), loppuraportti 22.1.2007 sekä Trafix oy/Ikäheimo/2009 s.12) rakennusoikeutta vastaavat suunnitelmat (visio s.3/12 Liite 6), suunnitelma kokonaisuutena ylittää rajan, jossa yleiskaavatasoinen YVA- suunnitelma on välttämätön.

Lisäksi po. kaava-alue sijaitsee Natura-alueeksi luokitellun Matalajärven vieressä ja rajoittuu mm. sen valuma-alueeseen. Kaavapäätös aiheuttaa mm. merkittäviä liikenteen tuomia haitallisia vaikutuksia Natura-alueelle (Yva-asetus 6§ ja Yvalain 4§), koska suuri osa liikenteestä ohjautuisi Koskelontielle ja Matalajärventie saastekuormineen maantisuoloineen sekä sulfaatteineen Matalajärven lähivaluma-alueelle.

5. Päätös on Maankäyttö- ja rakennuslain 1§:n, 5§:n 137§ 2 ja 3 kohdan sekä YVA-lain 4§ 1 mom:n vastainen,” koska Järvenperäntien jatkoa ei ole rakennettu. Päätös ei saa aiheuttaa haitallista yhdyskuntakehitystä ja tämän lain tavoitteena on järjestää alueiden käyttö ja rakentaminen niin, että siinä luodaan edellytykset hyvälle elinympäristölle ja liikenne järjestetään tarkoituksenmukaisesti”

Alueen liikennejärjestelyt eivät kestä suunniteltujen kauppakeskusten yhteensä laskettuja liikennemääriä. Kaavamuutoksella ollaan rakentamassa kauppakeskittymää, joka vastaa kolmasosaa Sello-kauppakeskuksen m²-määrästä. Liikennesuunnittelua ei ole tosi asiassa edes pyritty selvittämään koko aluetta tarkastelevana suunnitelmana. Sitä ei ole käsitelty riittävän laajana kokonaisuutena, jolloin Järvenperäntien jatkoyhteyden tarve olisi tullut esiin.

Ko. Vanhakartanon ja Järvenperän alue on voimakkaan muutospaineen aluetta. Alueelle on tulossa paljon kaavamuutoshankkeita ja niiden seurauksena alueen liikennemäärät kasvaisivat valtavasti. Suunnitellusta kauppakeskuksesta luontevin ajoyhteys eteläiseen suuntaan alueelle Jupperi-Laaksolahti-Viherlaakso-Kilo kulkee Kullonmäentien läpiajon kautta. Niinpä kauppakeskuksen rakentaminen aiheuttaa Kullonmäentielle suuren liikennemäärän lisääntymisen ja siitä aiheutuvan merkittävän haitallisen yhdyskuntakehityksen syntymisen. Kyse on samasta ongelmasta, mitä on jo vuosia yritetty korjata jälkikäteen Suomenojan kauppakeskusalueella ja mm. Helsingin Tammistossa.

Jo aiemmin kaupungin itsensä tilaaman Ramboll Finland Oy:n tekemän aluetta koskevan liikennemäärätutkimuksen mukaan Kullonmäentien liikennemäärä tulee lisääntymään tasolle 10 000 ajoneuvoa / vrk, kun vuoden 2005 tilanne on 5500 a/vrk. (Ramboll Finland Oy, meluselvitysmuistio 16.1.2006). Suunnitelmissa ei oltu edes huomioitu po. kaltaisen kaupan suuryksikön liikennemääriä.

Käytännössä tämä tarkoittaa Kullonmäentien liikenteen nousevan Vanhan Turuntien liikennemäärätasolle ja suunnitellun kauppakeskuksen osuus tästä liikenteen kasvusta on merkittävä. On täysin selvää, ettei vanha Kullonmäentien tielinjausta ole suunniteltu kestäväksi ja välittämään esitettyjä liikennemääriä.

Haitallisen yhdyskuntakehityksen välttämiseksi on erityisesti huolehdittava, että ko. Alueen suunnitelmat olisi esitetty laajempina kaavakokonaisuutena, eikä vain pistemäisesti jokainen erillinen muutosalue kerrallaan erotettuna vaikutusympäristöstään.

Po. suunnittelutarveratkaisu jättää ottamatta huomioon sen, että kaikilla alueelle suunniteluilla kauppa- ja myymäläpaikoilla ollaan toteuttamassa n. 100 000 m²:n rakennuskantaa. Kun otetaan huomioon, että alueella ei ole juuri mitään julkista liikennettä, siitä aiheutuu haitallista yhdyskuntakehitystä eli se ei täytä maankäyttö- ja rakennuslain vaatimuksia.

Ely-keskus on todennut myös (Dnro UUEDELY/52/07.04/2010) sivulla 8, liite 16), että ”joukkoliikenteeseen perustuvan liikkumisen kannalta sijainti ei ole paras mahdollinen ja autolla asioivien osuus on korkea”.

6. Geologiset ja biologiset perustelut

Juridiset viitteet LSL:n §:t, erityisesti suojeltavat lajit, valtiosopimukset ja Euroopan unionin säädökset sekä pohjavesien pilaamis- ja muuttamiskielto (vesilaki) sekä (liite 12 juridisine perusteluineen)

Esittelijä väittää, että korttelialue kuuluu kokonaisuudessaan Pitkäjärven valuma-alueeseen, joten rakentamisella ei ole merkittäviä vaikutuksia Matalajärven suuntaan. Kuitenkin liitteissä 3 ja 4 olevasta valuma-aluekartastoista käy ilmi, että tontin länsireuna kuuluu Natura-alueeseen kuuluvan Matalajärven valuma-alueeseen. Natura-alueen valuma-alueen rakentaminen edellyttää aina huolellista YVA-selvitystä ja luonnonsuojelulain mukaista Natura-arviointia jo suunnitteluvaiheessa sekä osayleiskaavatasoista kokonaissuunnittelua, jossa voidaan kokonaisvaltaisesti punnita hankkeiden kokonaisvaikutusta Natura-alueeseen ja sen pohjavesivirtaamiin (lähdejärvi liite 19, myös kuva kaavoitusohjelmassa, jossa lähdeveden kirkkaus näkyy selkeästi verrattuna savisameaan Bodomiin.). Kaavoituksen valmistelussa ei ole huomioitu alueen kallioperän (rapakivigraniitti 13) erityisominaisuuksia ja pohjaveden ehdotonta pilaamiskieltoa (koskee myös kalliopohjavesiä)

Maankäytön tuoma lisääntynyt liikenne ohjautuu ja aiheuttaa haitallisia päästöjä Matalajärven lähivaluma-alueelle Matalajärventielle ja Koskelontielle. Viite: Matalajärven valumavesin hallintasuunnitelma, liite 11, myös Trafifix, liite.

7. Geologiset perusteet

Asemakaavaselostuksen numero 1588/503/2008 kohdassa 5.1.1 (liite 9) ”vaikutukset luontoon” todetaan, että kaavalla ei kuitenkaan ole vaikutusta arvokkaisiin luontokohteisiin tai suojelun piirissä olevaan kasvistoon tai elämistöön.

Kallioperän rakennettavuuskartta osoittaa että Kulloonsillan alueelta kulkee murtumavyöhyke Matalajärven suuntaan (liite 13), eikä hankkeen vaikutusta lähdejärvi (Natura-viite, liite 19) Matalajärveen sen pohjavesilähteisiin ja lähdevedenmuodostukseen ja lähdepohjaveden mahdolliseen saastumiseen ole tutkittu. Ks. myös biologiset perusteet / lähteet / kallioperän kalsiitti / mahdollinen dolomiitti.

8. Biologiset perusteet

Matalajärven makrofyttireliktivesikasvillisuus koostuu harvinaisista kalkkilähdejärvilajeista, jotka vaativat keskikalkkista ympäristöä (valtaosa lajistosta ei siedä ravinteisuutta eli tyypeä ja fosforia, Syke liite 21, sivut 26 ja 63, vastoin kuin liite laskeutusallassuunnitelmissa (liite 11) asiantuntemattomasti oletetaan vastoin em. Sykeen tutkimustietoa), ja ovat täysin riippuvaisia kallioperän runsaasti kalsiumia tuovista pohjavesilähteistä. Kalkkia vaativan (liite 12) jousividan ehkä Suomen suurin esiintymä oli vielä v. 2010 Espoon Matalajärnessä.

Matalajärven vesikasvilajit tutkittiin v. 2010 heinä- ja elokuussa (LuK Veikko Solantie ja sukellustutkija Marja Koistinen, Luonnontieteellinen keskusmuseo).

Tarkemmat tutkimustulokset GPS-paikannustietoineen saatavissa Sykeen viranomaisilta ja Marja Koistiselta, Luonnontieteellinen keskusmuseo.

Ohessa Matalajärven lajiluettelo. Suurin osa Matalajärven lajistosta oli vuonna 2010 Uudenmaan ja Suomen järvissä harvinaista lähdejärvireliktilajistoa. Välttämättä kaikkia Matalajärven vesikasvilajeja ei vielä tunneta.

Matalajärven lajistoa v. 2010:

Potamogeton praelongus Harvinainen kalkkia vaativa laji Uudellamaalla; Matalajärven valtalaji
Potamogeton perfoliatus Toinen yleinen valtalaji
Ceratophyllum demersum Pääasiassa Salpausselän Najas-reliktilähdejärvissä esiintyvä valtalaji
Potamogeton obtusifolius

Myriophyllum sibiricum Sisämaassa harvinainen kalkkia vaativa reliktilaji
Potamogeton rutilus Sisämaassa harvinainen kalkkia vaativa reliktilaji
Callitriche hermaphrodita Sisämaassa harvinaisehko kalkkia vaativa reliktilaji
Potamogeton berchtoldii
Najas tenuissima Suomessa erittäin uhanalainen kalkkia vaativa reliktilaji
Nuphar pumila Pohjoinen laji
Nuphar lutea x *pumila*
Hydrocharis morsus-ranae
Elodea canadensis

Monimuotoisuudeltaan vastaavia reliktikalkkilähdejärviä tunnetaan Matalajärven lisäksi koko Suomesta tällä hetkellä 2-3: Lahden vesijärvi, Liperin Jaamankankaan Särkijärvi, ja Parikkalan Siikalahti. Nämä muut järvet ovat harjulähdevedenmuodostukseen perustuvia lähdejärviä.

Matalajärven uusin vesitutkimustieto (Ely-keskus marraskuu 2010 ja Syke 5.5.2011, liitteet 14a ja 14b) osoittavat, että tähän lyhyen viipymän (4,1 kk) pienivaluma-alueeseen järveen tulee jatkuvasti runsaasti kalkkia (järvessä n. 13 mg/l, lähteissä arviolta n. 20 mg/l (tutkijoiden alustava arvio, Reijo Solantie, fil.tri eläkk. ja Tapani Sallantaus, Syke), ja magnesiumia (järviarvot 5-6 mg/l), jotka ovat peräisin kalliopohjavesilähteistä (eivät sedimentistä), joissa on kalsiittia tai dolomiittia (mm. espoolaiset pohjavesigeologit: Birgitta Backman, Matti Pajunen, Pertti Lahermo, suull.).

Vastaavia kalsiumpitoisuuksia löytyy ainoastaan mm. Lahden vesijärven luonnontilaisista harjupohjavesistä (liite 20).

Notkea näkinruoho, joka esiintyy lähteisissä järvissä, on tavattu (nykyään myös Asikkalan Urajärvi) tavattu Suomessa ainoastaan järvistä, joissa esiintyy myös hentoa näkinruohoa. Samoin *Potamogeton rutilus* on selkeä kalkkilähdejärvilaji (liite 12). Jostain syystä julkaisussa Uhanalaiset kasvimme (liite 12) on virheellinen maininta vuodelta 1997: hento näkinruoho, kadonnut Espoon Grundträsk eli Matalajärvi.

Lähes kaikki Matalajärven luonnontieteelliset tiedot katosivat Natura valmisteltaessa eikä niitä edelleenkään ole päivitetty saati välitetty EU:lle kuten lainsäädäntö edellyttää ja sen Natura-tietokanta on edelleen hyönteis- ja lintutiedoiltaan sekä kirjallisuusluetteloltaan lähes

blanco. Natura-a aluetta valmisteltaessa tämä Ramsar-kriteerit täyttävä järvi jätettiin tutkimatta.

Teoksessa Geological survey of Finland, Special Paper 47,2008 (Matti Pajunen) ilmenee, että ko. kaavamuutosalueella on murroslinjoja, jotka kulkevat suoraan Matalajärveen (Natura-alue, jota ollaan pakkolunastamassa luonnonsuojelualueeksi valtiolle).

Vaikka po. asemakaavan muutosalue ei kuulu suoraan Matalajärven valuma-alueeseen, geologisten murtumalinjojen kautta mahdollisesti muodostuu ja kulkeutuu alueelta lähdepohjavesiä Matalajärveen ja ainakin vaikuttavat merkittävästi pintavesien saastumiseen.

Kaavan täytyy perustua riittäviin selvityksiin ja ko. kaavaehdotus ei ole MRL 9§:n ja MRL 54 §:n mukainen. Myös Espoon kaupunginvaltuusto tehdessään päätöstä, on kiinnittänyt huomiota samaan asiaan esittäessään päätöksenteon yhteydessä toivomuksen, joka osoittaa, ettei päätös perustu riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin ja hyväksyty toivomus on ristiriidassa päätöksen kanssa, koska toivomuksessa esitetyt tutkimukset ja selvitykset olisi pitänyt tehdä ennen päätöksentekoa.

Katettu pinta-ala / hydrologiset muutokset

Jo nyt Matalajärven valuma-alueen katettu pinta-ala on kriittisillä rajoilla (liite 11), varsinkin kun Espoon kaupunki on kaavoittanut ja myynyt tontteja parin viime vuoden aikana vanhentuneen yleiskaavan mukaisen Koskelon teollisuusalueen Koskelontien luoteispuolella luonnontilainen metsäalue) teollisuusrakentamiseen ilman että katetun pinta-alan lisäyksen vaikutusta Matalajärven hulevesi- ja maantiesuolakuormituksen lisäykseen ja pohjavedenmuodostukseen olisi selvitetty. Alueen hulevedet johdettaneen Matalajärveen. Maantiesuolaa ei voida poistaa hulevesi- tai laskeutusaltailta (liite 11).

Ainoa mahdollinen ratkaisu, johon professori Karvonen (liite 12, sivu 15, viimeinen kappale) päätyi tutkimuksessaan Matalajärven kuormituksesta, on johtaa Auroranportin ja Koskelon teollisuusalueiden sekä Kehä III:n hulevedet maantiesuoloiheen ja raskasmetalleineen muualle kuin Matalajärveen; pois Matalajärven valuma-alueelta. Professori Karvonen on soveltanut Matalajärven ravinnelaskelmiin Vollenveiderin kaavaa, joka ei sovellu Suomen olosuhteisiin (professori Vakkilainen, suull.) ja on yhdessä muiden

virheiden kanssa johtanut täysin väärin typpi- ja fosforiolettamuksiin, jotka ovat suuressa ristiriidassa vesikasvi-inventoinnin tietojen (viite: liite 20) v. 2010 ja Matalajärvestä mitattujen typpi- ja fosforiarvojen kanssa.

Maantiesuolan käyttö teollisuusalueilla ja tiealueilla on tehnyt hulevesien johtamisen vuoksi Matalajärvestä maantiesuolajärven (liite 25), jonka seurauksena Matalajärvellä on esiintynyt kloridia vaativan *Rhizoclonium*-levän massaesiintymä, joka tässä laajuudessa on Suomen tieteelle uusi (professori Horppila, Helsingin yliopisto, suull.). Levä tarttuu pohjakasvillisuuteen ja nousee sen kanssa pintaan peittäen suuren alan aurinkoisina päivinä järven pinnasta (kansikuva / Karvonen, liite 22). Jos Espoon kaupungin kaavoitushankkeet Matalajärven valuma-alueella toteutuvat, Matalajärvi tulee lähdejärvenä hydrologisesti tuhoutumaan pintavesimuutosten takia tutkimustietoon perustuen yleisen edun vastaisesti (liite 11) varsinkin jos kaavoitusohjelmien kohteet vuosina 2010-2013 toteutetaan.

Luonnonsuojelulainsäädäntö edellyttää hankkeiden yhteisvaikutusten arviointia suhteessa Natura-alueeseen. Mitään luonnonsuojelulain edellyttämää kokonaisarviointia suunnitellun kaavoituksen yhteisvaikutuksista Matalajärven Natura-alueeseen ei edelleenkään ole mahdollisesti taloudellis-poliittisista syistä tehty.

Lopuksi

Vuoden 2011 aikana valmistuvat mm. Najas tenuissiman ja Najas flexilixen suojelusuunnitelmat (Syke / Jouni Issakainen) sekä paikallisten tutkijoiden työn alla olevat julkaisut Najas tenuissiman ja Najas flexilixen esiintymisedellytyksistä Pohjois-Euroopan reliktilähdejärvissä (esimerkkinä Espoon Matalajärvi).

Suomen ympäristökeskuksen, Ely-keskuksen ja Espoon ympäristökeskuksen asiantuntemus on tieteellisesti riittämätön arvioimaan ko. päätöksen vaikutusta reliktikalkkilähdejärveen, Espoon Matalajärvi.

Professori Timo Kairesalo on ehkä ainoa Helsingin yliopistossa työskentelevä asiantuntija Suomessa arvioimaan ja ymmärtämään nyt HHO:lle esitettyä kunnallisvalitusta ja päätöksen vaikutusta Matalajärven hydrologiaan, vesikasvilajistoon ja pohjavedenmuodostukseen sekä vesikemiaan ja koko ekosysteemiin. Paikallinen kasvitieteen emeritus-professori Pekka Isoviita on myös perehtynyt koko Pohjois-Euroopan lähdejärvien ekosysteemeihin ja reliktikasvillisuuteen sekä niiden kemiaan esimerkijärvenä Espoon Matalajärvi (tutkimustulokset valmistuvat vuonna 2011 syksyyn mennessä). Ainoastaan em.

professorien asiantuntemus on Suomessa Espoon ympäristöyhdistyksen tietojen mukaan riittävä päätöksen ympäristövaikutusten kokonaisarviointiin / Espoon Matalajärvi.

Liitteet

1. Jäljennös päätöksestä, josta valitetaan
2. Todistus tiedoksisaantipäivämäärästä
3. Pohjois-Espoon yleiskaavaliitteet
- 3 ja 4.
4. Kulloonsilta, Asemakaavan ja asemakaavan muutoksen selostus
5. Kulloonsillan seudun liikenteen toimivuustarkastelut Trafix
6. Asemakaavahankkeen selostus Eriksson Arkkitehdit Oy
7. Kulloonsillan kaupallinen selvitys FCG
8. Kulloonsilta Selvitys asemakaavan suhteesta maakunta- ja yleiskaavaan
9. Helsingin hallinto-oikeuden päätös 10/0767/5. Siihen liittyvä aineisto KHO:ssa.
10. Matalajärven valumavesien hallintasuunnitelma Espoon kaupunkisuunnittelukeskuksen julkaisuja 2/2011
11. Uhanalaiset kasvimme. Toimittaneet Terhi Rytteri ja Taina Kettunen. Tammer-paino Oy. 1997. Kopiot: Notkeänäkinruoho, hentonäkinruoho, jouhivita ja juridiset viitteet.
12. Kallioperän rakennettavuuskartta 1:50 000 Espoo, Helsinki, Vantaa. Kallioperän geologiseen kehitykseen pohjautuva rakennettavuusluokittelu GTK, 2002. Painava liite; sähköisenä saatavissa internetistä / Murtumavyöhykkeet / Kulloonsilta / Matalajärvi.
13. 14a ja 14b sähköiset liitteet: Mittaustuloksia Matalajärveltä Uudenmaan Ely marraskuu 2010 ja Syke 5.5.2011 / Kationi- ja anionikemia, varsinkin Ca:n ja Mg:n määrä sekä suolapitoisuus /kloridi / maantiesuola.
14. Oikaisukehotus Uudenmaan Ely-keskus Dnro UUELY1243107.0112011. Sähköinen liite.
15. Uudenmaan ympäristökeskus: Lausunto Kulloonsillan asemakaavaehdotuksesta UUS-2009-L-447-213
16. Uudenmaan maakuntaliitto, Lainvoimainen maakuntakaava, kartta 6
17. Uudenmaan maakuntakaavan hyväksymispäätös / ympäristöministeriö
18. Natura-tietokanta, Espoon Matalajärvi Viite lähdevaikutteisuus: kappale 3
19. Syke moniste 255 Tuomo Hatva: Havaintoja pohjavesialueiden sekä tekopohjavesi- ja rantaimetyslaitosten veden laadusta.

20. Syke: Pintavesien ekologisen tilan luokittelu. Ympäristöhallinnon ohjeita 3/2009
21. Tuomo Karvonen: Matalajärven kuormituselvitys. Espoon ympäristökeskuksen monistesarja 1/2007 varsinkin s. 15 viimeinen kappale.
22. Kaavoituskatsaus 2010
23. Kaavoituskatsaus 2011
24. Kaavoituskatsaus 2011-2013 Sivut 28 kuva lähdejärvi, 29 asemakaavoituksen tärkeimmät kohteet, 36 (kaavoituskohteet).
25. Suolapitoisuuden kehitys Matalajärvessä, Veikko Solantie

Espoossa 29.6.2011

Espoon ympäristöyhdistys ry

Stephen Venn

Hallituksen puheenjohtaja

Veikko Solantie

Hallituksen jäsen